

STUDY ON DEVELOPING AN ATTITUDE SCALE TOWARDS DECIPHERING IN INSTRUMENT TRAINING

Özlem KILINÇER

*Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
ozlemkilincer@gmail.com*

Bariş TOPTAŞ

*Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü,
btoptas@hotmail.com*

Received: 21.02.2017

Accepted: 23.05.2017

ABSTRACT

In this study, it was aimed to develop an "Attitude Scale towards Deciphering in Instrument Training" in order to determine the attitudes of students from the department of music education towards deciphering and to prove the validity and reliability of this scale. Furthermore, the attitudes of students from the Department of Music Education towards deciphering in instrument training were also examined in terms of the variables of gender and grade based on the psychometric findings of the scale. The data of the study were collected from 270 students studying at the Departments of Music Education. According to the findings obtained by the exploratory factor analysis, the scale was observed to have a structure consisting of 4 dimensions. According to the Cronbach's Alpha analyses, the reliability of scale ranges from .83 to .88 in its all sub-dimensions. Finally, the attitudes of students from the department of music education towards deciphering in instrument training differ by gender and grade level.

Keywords: Instrument training, deciphering, attitude scale, music education.

ÇALGI EĞİTİMİNDE DEŞİFRE YAPMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

ÖZ

Bu çalışmada, müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin deşifre yapmaya yönelik tutumlarını belirlemek için "Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği" geliştirmek ve geliştirilen bu ölçeğin geçerlik-güvenirliliğini kanıtlamak amaçlanmıştır. Ayrıca ölçeğin psikometrik bulgularına dayalı olarak Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından incelenmiştir. Çalışmanın verileri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören 270 öğrenciden toplanmıştır. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilen bulgularına göre 4 boyuttan oluşan bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Cronbach Alfa analizlerine göre ölçeğin güvenirliliği tüm alt boyutlarında .83 ile .88 arasında değişmektedir. Son olarak müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılar göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalgı eğitimi, deşifre yapma, tutum ölçeği, müzik eğitimi.

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

Deciphering practices in instrument training do not include a single skill. Deciphering practices include the sub-skills such as perception, memory skills, kinesthetic awareness and problem-solving skills (Parncutt and McPherson, 2002). The collective active use of these skills pushes students at the beginning of the learning process. Students who do not have deciphering ability in instrument training have troubles in all kinds of musical activities they perform.

In the process of deciphering, the student should understand the reasons and importance of this practice. In deciphering education, this step mainly includes affective characteristics. Children who are aware or think that the process is easy at the beginning of deciphering studies are more successful in displaying the necessary performance. From this aspect, positive attitudes should be provided to children in instrument training and deciphering studies.

Instrument training, which is an important dimension of Vocational Music Education, is extremely important in terms of contributing to the future professional life of preservice music teachers and creating an intrinsic connection with the music. While the student enriches his/her musical development and ability by means of instrument training and brings his/her affective behaviors to the fore, he/she also needs to develop deciphering skills to be able to create a stronger performance in the instrument and to express his/her feelings better in technical terms. When these skills and common obstacles are considered, it is understandable that students cannot motivate themselves in deciphering studies. As it is stated by music educators in a consensus, the development of the cognitive, affective and psychomotor aspects of teaching practices for deciphering with a holistic approach in instrument training is the primary purpose of the programs in this field (Drai-Zerbib, Baccino and Bigand, 2012; Henry, 2011; McPherson, 1994; Tufan, 2000).

Method

Validity and reliability analyses were performed during the development stage of the scale used in the study. At this stage, the exploratory factor analysis and item analysis were applied. The Exploratory Factor Analysis (EFA) was performed to examine what kind of factor structure the scale would exhibit. Some hypothetical criteria should be sought in factor analysis studies. The suitability of the data for the factor analysis was examined by the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient and the Bartlett sphericity test. The Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient should be higher than .60 for the suitability of the data for the factor analysis, and the calculated chi-square value of the Bartlett Test should be statistically significant (Büyükoztürk, 2004). The (KMO) Sample Compliance coefficient was found to be 0.906, and the Bartlett Sphericity Test χ^2 value was found to be 4453.354 ($p < .001$). SPSS 22 package program was used in the analysis of the data. The "Independent Sample t-Test" was used in comparing the scores of the scale according to the gender level while the "One-Way Analysis of Variance" (ANOVA) technique was used in comparisons according to the grade level.

Findings (Results)

At first, an item pool consisting of 50 items was created to develop an Attitude Scale Towards Deciphering in Instrument Training, 19 items were excluded in line with the expert opinions, and the content validity was ensured by receiving expert opinions for the 31-item scale.

Then, construct validity and reliability analyses were applied over 270 observations. Comrey and Lee (1992) described the sample size of 100 as weak, 200 as medium, 300 as good, 500 as very good and 1000 as excellent. In the scale development studies, Guilford (1954) stated that the number of samples should be at least 200 and Tavşancıl (2002) stated that it should be between 5 and 10 times of it.

While the reliability of a measurement tool can be determined by different methods and techniques, the most commonly used method in the development of Likert-type scales is the internal consistency method. The reliability criteria of the Cronbach's alpha calculated in this method were used in our study.

Conclusion and Discussion

In music education, there is a high relationship between the deciphering skills and performances of students. It has been observed that children with deciphering skills are able to play practically and easily in instrument training, adapt quickly to the works, enjoy the performance they display and have a desire for higher education (Çilden, 2000; Penttinen and Huovinen, 2011). One of the most important variables affecting and explaining students' ability to decipher in instrument training is their attitudes towards this process (Nolin, 1988). As it is stated by education psychologists, "Attitude is a tendency that is attributed to an individual and regularly forms his/her thoughts, feelings and behaviors about a psychological object" (cited by: Kağıtçıbaşı, 2005:102). We cannot directly observe the affective characteristics, but the attitudes largely affect the feelings, thoughts, and behaviors of the individual although they are not directly observable (Yağışan, Sünbül and Yücalan, 2007). Therefore, it is important to know and measure the attitudes of the individual in the multidirectional development and evaluation of the music education and training process.

This scale, which has been developed to measure the attitudes of students studying at the departments of music education towards deciphering in instrument training, will provide objective data to the relevant people in the development of the attitudes of students in a positive way. Future studies to be carried out on deciphering in music education will allow for the examination of both cognitive and psychomotor and affective characteristics. Moreover, the use of this scale will contribute to the determination of negative attitudes towards deciphering in undergraduate and postgraduate education programs in conservatories and departments of music education that provide instrument training in our country and to taking necessary measures.

GİRİŞ

Çalgı eğitimi, bireyin tüm bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki bütünlüğü içinde yaratıcılık, bilişsel ürünler ve çok yönlü sanatsal becerilerin geliştirilmesini esas alır (Gençaydın, 1990; Şendurur ve Barış, 2002). Öğrencilerin çalgı eğitiminde gelişim sağlaması ve karşılaşacağı sorunları çözümlenmesinde deşifre becerisine sahip olması önem arz etmektedir. Deşifre çalma çalgı eğitiminin başlangıcından itibaren öğrenciye kazandırılması gereken en önemli becerilerden biridir. Deşifre becerisi, öğrenciye eğitiminde büyük kolaylık ve yarar sağlamanın yanı sıra, ilerideki meslek hayatı için de temel bir kaynak oluşturur. Deşifre büyük ölçüde öğrencinin ilgilerine, dinleme ve çalma becerilerine, zihinsel potansiyellerine ve sanatsal yeterliklerine dayanır (Çimen, 2001; Dalkıran, 2011; Nart, 2010; Parncutt ve McPherson, 2002; Pike and Carter, 2010; Zhukov, 2006).

Kuo'ya (2012) göre çalgı eğitiminde deşifre yapmada karşılaşılan yaygın sorunlar şunlardır:

- Hatalardan korkma
- İlk birkaç yanlıştan sonra durma ve düzeltmeye çalışma
- İlk denemede ezberlemeye çalışma
- Tempoyu çok hızlı başlatma
- Her notanın üzerindeki nota adlarını yazma
- Nota isimlerini tanımlamak için öğrenme araçlarını kullanma
- Teknik üzerinde aşırı yoğunlaşmak
- Doğru çalıp çalmadığını bilmede yetersizlik
- Öğrenmiş olduğu çalgı becerilerini aktaramama.

Çalgı eğitiminde deşifre yapma uygulamaları tek bir beceriyi içermemektedir. Deşifre uygulamaları algılama, hafıza becerileri, kinestetik farkındalık ve problem çözme becerileri gibi alt becerileri içermektedir (Parncutt ve McPherson, 2002). Bu becerilerin birlikte aktif kullanımı öğrencileri öğrenme sürecinin başında zorlamaktadır. Çalgı eğitiminde deşifre becerisine sahip olmayan öğrenciler yaptıkları her türlü müzik aktivitelerinde sorunlar yaşamaktadır.

Bir müzik parçasını derlemek önemli bir iştir bu durum standart bir repertuarı öğrenmeye eşdeğerdir. Her yeni esere yaklaşmak bir dizi güçlükler taşır. Eseri anlamlandırma, düet ve grupla çalma, takım üyelerinin uyumu ve takımla birlikte çalmaya istekli olma gibi tüm aktiviteler öğrencilerin deşifre öğrenmelerini gerektirir (Lewis, 1996).

Deşifre çalışması sürecinde öğrenci bu uygulamanın gerekçelerini ve önemini kavraması gerekmektedir. Deşifre eğitiminde bu basamak ağırlıklı olarak duyuşsal özellikleri içermektedir. Deşifre çalışmalarının başlangıcında sürecin kolay olduğunu fark eden ya da düşünen çocuklar gerekli performansları göstermede daha başarılı olmaktadır. Bu yönüyle çalgı eğitiminde ve deşifre çalışmalarında çocuklara olumlu tutumların kazandırılması gerekmektedir.

Mesleki Müzik Eğitiminin önemli bir boyutu olan çalgı eğitimi, müzik öğretmeni adaylarının ilerdeki meslek yaşamlarına katkı sağlaması ve müzikle içsel bir bağ oluşturması açısından son derece önemlidir. Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci müzikal gelişimini, yeteneğini zenginleştirerek bu yolla duyuşsal davranışlarını öne çıkartırken, çalgısında daha güçlü bir performans oluşturabilmek ve duygularını teknik anlamda daha iyi ifade edebilmek içinde deşifre yapma becerilerini de geliştirmesi gereklidir. Bu beceriler ve ortak engeller göz önüne alındığında, deşifre çalışmalarında öğrencilerin kendilerini motive edememesi anlaşılabilir bir şeydir. Müzik eğitimcilerinin görüş birliğiyle ifade ettikleri gibi çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik öğretim uygulamalarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yönlerinin bütüncül bir yaklaşımla geliştirilmesi bu alandaki programların temel amacıdır (Drai-Zerbib, Baccino and Bigand, 2012; Henry, 2011; McPherson, 1994; Tufan, 2000).

Alanyazın incelendiğinde ulusal ve uluslararası düzeyde çalgı eğitiminde deşifre uygulamaları ile ilgili çalışmaların bilişsel ve psikomotor alanda yoğunlaştığı görülmektedir (Decker, 1992; Smoliar, Waterworth ve Kellock, 1995). Çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik çalışmalar bazı öğrenciler için sıkıcı, motivasyon düşüklüğü ve müzik derslerine karşı olumsuz tutumlar gelişmesine yol açmakta bu durum da uygulamada önemli sorunlar ortaya çıkarmaktadır (Price, Blanton ve Regena, 1998). Öğrencilerin müzik derslerinde deşifre yapmayı öğrenmelerinde karşılaştıkları zorluklar arkasında olumsuz tutumlar yatmaktadır. Genelde çalgı eğitimine, özelde deşifre çalışmalarına yönelik olumsuz tutumların saptanması müzik eğitimindeki öğrenme süreçlerine önemli katkıları olacaktır.

Ülkemizde müzik derslerine yönelik duyuşsal özellikleri ölçmek amacıyla çok sayıda ölçek geliştirilmiştir (Bakioğlu ve Kurtuldu, 2015; Eldemir, 2015; Küçükosmanoğlu, 2015; Yalçinkaya ve Eldemir, 2013; Umuzdaş, 2012; Topoloğlu ve Erden, 2012; Çevik ve Güven, 2011; Çevik, 2010; Tufan ve Güdek, 2008; Öztöpalan, 2007; Kasar ve Yöndem, 2006; Özmenteş, 2006; Uçal, 2006;). Bu çalışmalardan dikkat çekenler ayrıntılı olarak aşağıda sıralanmıştır.

Öztöpalan ve Canakay (2016) yapılan çalışmada “konservatuvarların orkestra derslerine yönelik tutum ölçeği” geliştirilmiştir. Ölçeğin örneklemini, Akdeniz Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören 212 öğrenci oluşturmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilen geçerlik analizlerinde ölçeğin 25 maddelik tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayı 0,92 bulunmuştur.

Eldemir (2015) tarafından yapılan bir çalışmada geleneksel ‘Türk Sanat Müziği’ dersine ilişkin likert tipi bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirme çalışması 5 farklı üniversitenin Müzik Eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören ve geleneksel Türk Sanat Müziği dersini almış 258 3. ve 4. sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği varimax dönüşümlü temel bileşenler analizi ile test edilmiştir. Tek boyutlu bir yapıya sahip olan tutum ölçeğinin Cronbach Alfa yöntemiyle hesaplanan güvenilirliği 0,929 olarak hesaplanmıştır.

Küçükosmanoğlu (2015) tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında 3. sınıf 2. dönemde yürütülen Müzik Biçimleri dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik-güvenirlik çalışmaları, N.E.Ü. AK. E.F Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndaki 123 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiştir. Faktör analizlerine göre tutum ölçeğinin üç alt boyuta sahip olduğu görülmüştür. Ölçek tutumun duyuşsal, ilgi ve ilgi boyutu olmak üzere 3 alt ölçekten oluşturulmuştur. Ölçeğin bütün maddelerini içeren Cronbach Alpha güvenirlik kat sayısı .97, duyuşsal boyutu ölçen maddelerin Cronbach Alpha güvenirlik kat sayısı .95, ilgi-ilgi Boyutunu ölçen maddelerin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur.

Bakioğlu ve Kurtuldu (2015) tarafından yapılan çalışmada 'Piyano Dersine Yönelik Tutum Ölçeği' geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda hazırlanan ölçek, Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı'nda piyano eğitimi alan toplam 156 öğrenciye uygulanmıştır. 39 maddelik ölçeğin yapı geçerliğinin test edilmesinde açımlayıcı faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Üç alt boyuta sahip olan ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları .86 ile.95 arasında değişmektedir.

Şen ve Şentürk (2014) tarafından yapılan çalışmada Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretim programında yer alan geleneksel Türk müziği (Geleneksel Türk Halk Müziği/Geleneksel Türk Sanat Müziği) derslerine ilişkin tutumların belirlenmesi için ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Dört farklı üniversitede 202 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen çalışmada 15'i olumlu, 9'u olumsuz 24 maddeden oluşan tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği test edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilen analizlerde ölçeğin tek boyutlu bir yapıya ve 0,93 güvenirlik katsayısına (Cronbach Alfa) sahip olduğu görülmüştür.

Yalçinkaya ve Eldemir (2013), Bireysel çalgı dersine ilişkin tutumların ölçülmesinde kullanılmak üzere likert tipi bir ölçek geliştirmişlerdir. Çeşitli üniversitelerin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda mesleki müzik eğitimi almakta 373 öğrenci üzerinde deneme uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Varimax faktör analizi yapılarak geçerliğinin test edildiği çalışmada ölçeğin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Beş dereceli puanlama formundaki ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha=0,947$ 'dir.

Topoloğlu ve Erden (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, eğitim fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Daları lisans programında yer alan Bireysel Çalgı Eğitimi Dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmiştir. Türkiye koşullarında gerçekleştirilen ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmaları lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan 1., 2., 3, ve 4. Sınıf düzeyindeki 265 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. faktör analizi sonucunda tek faktörlü olduğu görülmüştür. 16'sı olumlu, 11'i olumsuz toplam 27 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .95 olarak bulunmuştur.

Umuzdaş (2012), viyolonsel öğrenimi almakta olan öğrencilerin viyolonsel dersine ilişkin tutumlarını ölçmekte kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini Türkiye'deki eğitim fakültelerinde viyolonsel öğrenimi almakta olan 248 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek varimax

dönüşümlü temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Tek boyutlu bir yapıya sahip olan ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlık katsayısı (Cronbach alpha) değerinin 0.96 olduğu görülmüştür.

Canakay (2006) yapılan araştırmada "Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği" geliştirilmiştir. Ölçeğin deneme formu Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören 225 öğrenciye tarafından uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilen geçerlik analizlerinde ölçeğin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,96 bulunmuştur.

Yukarıda ifade edilen ölçeklerin büyük çoğunluğu müzik derslerine yönelik tutumu ölçmeyi amaçlamaktadır. Çalışmaların örneklemini ağırlıklı olarak eğitim fakültelerinin Müzik Eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmaların örneklem büyüklüğü (n) 120 ile 290 arasında değişmektedir. Likert tipi formda geliştirilen bu ölçeklerin geçerliklerini test etmede açıklayıcı faktör analizi tekniklerinin kullanıldığı görülmektedir. Likert tipi formda geliştirilen bu ölçeklerin güvenilirliklerini sağlamada Cronbach Alfa yönteminden yararlanılmıştır.

Uluslararası literatür incelendiğinde deşifre yapmaya yönelik ölçek geliştirme çalışmalarının daha çok deşifre yapma yeterliği, becerileri, görsel ve işitsel süreçler, geribildirim, müzik algısı, müziksel anlamlandırma ve deşifre yapma performansı konusunda olduğu görülmektedir (Banton, 1995; Henry ve Demorest, 1994; Lindsay, 2014; David, 2014) .

Bununla birlikte çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik duyuşsal özellikleri saptayacak güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı eksikliği müzik alanında önemli ölçüde hissedilmektedir. Tüm çalgılarda iyi deşifre yapabilmenin öğrenciye çalışma zevki kazandırması, eserlere ilgi duyması ve müzikten daha çok zevk alma gibi duyuşsal özelliklere yönelik önemli kazanımları söz konusu olacaktır. Dolayısıyla, deşifre yapmaya yönelik olumlu tutumları geliştirebilmek öncelikle bu duyuşsal özelliklerin tespitiyle mümkün olacaktır.

Bu nedenle bu çalışmada, müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin deşifre yapmaya yönelik tutumlarını belirlemek için "Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği " geliştirmek ve geliştirilen bu ölçeğin geçerlik-güvenirliğini kanıtlamak amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutum ölçeğinin psikometrik özellikleri nelerdir?
2. Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları ne düzeydedir?
3. Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

5. Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı türlerine göre deşifre yapmaya yönelik tutumları anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu çalışmada yöntem olarak Aiken'in (1996) ölçek geliştirme basamakları izlenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutum ölçeği geliştirmek ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini test etmek için eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinde öğrenim gören toplam 270 öğrenci üzerinde bu çalışma yürütülmüştür. Aşağıdaki tabloda öğrencilerin üniversite, cinsiyet ve sınıflarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Üniversite, Cinsiyet, Yaş ve Sınıflara Göre Dağılımı

Öğrencilerin Üniversitelere Göre Dağılımı	Sayı	%
Erzurum	79	29.3
Malatya	56	20.7
Çanakkale	48	17.8
Sivas	47	17.4
Tokat	40	14.8
Toplam	270	100.0
Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı		
Kız	167	61.9
Erkek	103	38.1
Toplam	270	100.0
Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımı		
2. Sınıf	124	45.9
3. Sınıf	71	26.3
4. Sınıf	75	27.8
Toplam	270	100.0
Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı		
Yaş	Sayı	Yüzde
19	31	11.5
20	64	23.7
21	66	24.4
22	41	15.2
23	29	10.7
24 ve üzeri	39	14.4
Toplam	270	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi Atatürk, İnönü, Çanakkale 18 Mart, Cumhuriyet ve Gazi Osman Paşa Üniversitelerinin müzik eğitimi anabilim dallarından toplam 270 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Araştırma örnekleminin 167’si (%61,9) kız, 103’ü (%38,1) erkektir. Öğrencilerin sınıflara göre olan dağılımlarına bakıldığında %45,9’u ikinci sınıf olmak üzere %26.3’ü üçüncü sınıf ve %27.8’i dördüncü sınıftır. Öğrencilerin yaşlarının ortalaması $21,60 \pm 2,30$ ’dur

Tablo 2. Öğrencilerin Çalgılarına Göre Dağılımı

Çalgı	Sayı	Yüzde
Piyano	7	2.6
Keman	85	31.5
Viyola	21	7.8
Çello	36	13.3
Gitar	42	15.6
Flüt	46	17.0
Bağlama	19	7.0
Ud	9	3.3
Tambur	1	.4
Kontrbas	4	1.5
Toplam	270	100.0

Tablo 2’de öğrencilerin çalgılarına göre dağılımı görülmektedir. Ölçek geliştirme çalışmasında sırayla en çok keman, flüt, gitar, çello ve diğer çalgılar kullanılmaktadır.

Verilerin Analizi

Çalgı Eğitiminde Deşifreye Yönelik Tutum Ölçeği’ni geliştirmek amacıyla ilk olarak 50 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. 50 maddeden oluşan aday ölçeğin kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla farklı üniversitelerden 5 uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda 19 madde çıkartılarak 31 maddelik ölçek için uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Kapsam geçerliliği sağlanan 31 maddelik ölçek, kâğıt üzerine basılarak çoğaltılmış ve çalışma grubunu oluşturan öğrencilere uygulanmıştır.

Çalışmada kullanılan ölçeğin geliştirilmesi aşamasında geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Bu aşamada açımlayıcı faktör analizi ve madde analizleri uygulanmıştır. Ölçeğin nasıl bir faktör yapısı göstereceğini incelemek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Faktör analizi çalışmalarında bazı varsayımsal ölçütlerin aranması gerekmektedir. Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett küresellik testi ile incelenmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) .60’dan yüksek ve Barlett Testi’nin hesaplanan ki-kare değerinin istatistiksel olarak anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2004). (KMO) Örneklem Uygunluk katsayısı 0.906 ve Barlett Sphericity Testi χ^2 değeri ise 4453.354 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Verilerin analizinde SPSS 22 paket programından yararlanılmıştır. Ölçeğin puanlarının cinsiyet düzeyine göre karşılaştırılmasında “Bağımsız Örneklem t Testi”

diğer taraftan sınıf düzeyine göre karşılaştırmalar da ise “Tek Yönlü Varyans Analizi” (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 1: Çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutum ölçeğinin psikometrik özellikleri nelerdir?

Geçerliliğe İlişkin Bulgular

Çalgı Eğitiminde Deşifreye Yönelik Tutum Ölçeği’ni geliştirmek amacıyla ilk olarak 50 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda 19 madde çıkartılarak 31 maddelik ölçek için uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliği sağlanmıştır.

Daha sonra 270 gözlem üzerinden yapısal geçerlilik ve güvenilirlik analizleri uygulanmıştır. Comrey ve Lee (1992), örneklem büyüklüğü olarak 100’ü zayıf, 200’ü orta, 300’ü iyi, 500’ü çok iyi ve 1000’i mükemmel olarak nitelendirmiştir. Guilford (1954), ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem sayısının en az 200, Tavşancıl (2002) ise 5 ile 10 katı arasında olması gerektiğini belirtmiştir.

Yapısal geçerlilik için açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizine geçmeden önce verilerin faktör analizine uygunluğunun test edilmesi gerekir. Bu amaçla kullanılan KMO ve Bartlett testlerine ilişkin çıktılar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3. Faktör Analizine Uygunluk Testleri

KMO ve Bartlett Testleri		
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uygunluk Ölçüsü		0.906
Bartlett küresellik testi	Ki-kare	4453.354
	Sd	465
	P	0.000

Yukarıdaki tabloya göre KMO uygunluk değeri 0906 olarak elde edilmiştir. Bu değerin 0.60’ın üstünde olması verinin faktör analizi için uygunluğunun yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca Bartlett testine göre de aynı yorum yapılabilir ($p < 0.05$). Faktör analizinin sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmektedir. Faktör analizine uygunluk için anti-image matrisinin köşegen değerlerinin de incelenmesi gerekir. Bu matrisin köşegen değerlerinin 0.5’in üstünde olması gerekir.

Tablo 4. Anti-image matrisinin köşegen değerleri

Madde	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11
R	0.907	0.900	0.919	0.918	0.883	0.929	0.916	0.865	0.889	0.900	0.837
Madde	M12	M13	M14	M15	M16	M17	M18	M19	M20	M21	M22

R	0.907	0.913	0.915	0.879	0.769	0.936	0.915	0.937	0.935	0.915	0.907
Madde	M23	M24	M25	M26	M27	M28	M29	M30	M31		
R	0.898	0.923	0.908	0.802	0.886	0.852	0.897	0.905	0.909		

Bu deęerlerin 0.50'nin üstünde olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Faktör Yükleri (31 madde)

	Component				
	1	2	3	4	5
M1			.756		
M2			.581		
M3			.686		
M4		.707			
M5		.718			
M6		.729			
M7		.698			
M8			.738		
M9			.747		
M10					
M11					.783
M12		.655			
M13		.727			
M14		.749			
M15					
M16	.561				
M17	.648				
M18	.698				
M19	.734				
M20	.719				
M21	.678				
M22	.689				
M23	.669				
M24	.631				
M25	.535				
M26				.576	
M27				.764	
M28				.735	
M29				.609	
M30				.636	
M31	.593				

Tabloda yer alan 10 ve 15 nolu maddeleri faktör yüklerinin 0.40'ın altında olduğu görülmektedir. Bu maddeler çıkartıldıktan sonra analizin tekrarlanması gerekir. Bu maddeler çıkartıldıktan sonraki faktör yükleri ve boyutları aşağıdaki gibi elde edilmektedir.

Tablo 6. Faktör Yükleri (29 madde)

	Component			
	1	2	3	4
M1			.746	
M2			.573	
M3			.685	
M4		.717		
M5		.747		
M6		.752		
M7		.698		
M8			.730	
M9			.767	
M11				
M12		.693		
M13		.722		
M14		.719		
M16	.547			
M17	.645			
M18	.688			
M19	.744			
M20	.728			
M21	.686			
M22	.709			
M23	.684			
M24	.627			
M25	.531			
M26				.577
M27				.783
M28				.758
M29				.577
M30				.605
M31	.614			

Tabloda yer alan 11 nolu maddenin faktör yükü 0.40'ın altında olduğu görülmektedir. Bu madde çıkartıldıktan sonra analizin tekrarlanması gerekir. Bu madde çıkartıldıktan sonraki faktör yükleri ve boyutları aşağıdaki gibi elde edilmektedir.

Tablo 7. Faktör Yükleri (28 madde)

	Component			
	1	2	3	4
M1			.751	
M2			.578	
M3			.690	
M4		.720		
M5		.748		
M6		.752		
M7		.700		
M8			.733	
M9			.765	
M12		.684		
M13		.722		

M14	.726	
M16	.548	
M17	.643	
M18	.687	
M19	.738	
M20	.724	
M21	.681	
M22	.702	
M23	.683	
M24	.621	
M25	.524	
M26		.580
M27		.785
M28		.764
M29		.605
M30		.632
M31	.606	

Tabloda yer alan maddeler faktör yükü 0.40'ın üstünde olan maddelerdir. Faktör analizi tablosuna göre oluşan boyutlar ve öngörülen boyutlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Çalgı Eğitiminde Deşifreye Yönelik Tutum Ölçeğinin Boyutları

Boyut	Faktör analizine göre	Öngörülen	Açıklama
1	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 31	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 31	İhtiyaç hissetmeme
2	4, 5, 6, 7, 12, 13, 14	4, 5, 6, 7, 12, 13, 14	Bilincinde olma
3	1, 2, 3, 8, 9	1, 2, 3, 8, 9, 26	Hoşnut olma
4	26, 27, 28, 29, 30	24, 27, 28, 29, 30	Başarısız olma kaygısı

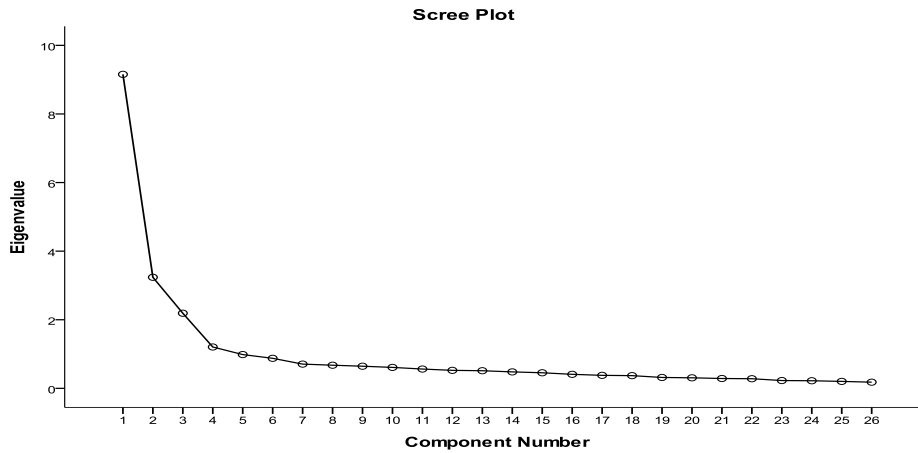
Tabloya göre “ihtiyaç hissetmeme” boyutunda çıkan 24 nolu maddenin “başarısız olma kaygısı” boyutunda olması gerektiği, diğer yandan “başarısız olma kaygısı” boyutunda gözüken 26 nolu maddenin “hoşnut olma” boyutunda olması gerektiği görülmektedir. Bu maddeler çıkartıldıktan sonra elde edilen boyutlar ve faktör yükleri aşağıda verilmektedir.

Tablo 9. Faktör Yükleri (26 madde)

	Component			
	1	2	3	4
M1			.764	
M2			.597	
M3			.718	
M4		.697		
M5		.742		
M6		.756		
M7		.684		

M8	.724
M9	.778
M12	.686
M13	.725
M14	.747
M16	.567
M17	.655
M18	.684
M19	.710
M20	.724
M21	.647
M22	.686
M23	.710
M25	.450
M27	.805
M28	.829
M29	.662
M30	.713
M31	.570

Tablo 9'da görüldüğü gibi maddelerin ait olduğu boyutta faktör yükleri 0.40'ın üstündedir. 26 maddeye göre ortaya çıkan Özdeğer grafiği aşağıda verilmiştir.

Özdeğer grafiğine göre 26 maddelik ölçeğin 4 boyutta açıklanması uygun görülmektedir. 4 boyutlu bu yapının varyansı açıklama yüzdeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Varyans Açıklama Yüzdeleri

Component	Total Variance Explained								
	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	T	%	Cum.%	T	%	Cum.%	T	%	Cum.%
1	9.15	35.21	35.21	9.15	35.21	35.21	4.79	18.41	18.41
2	3.24	12.45	47.66	3.24	12.45	47.66	4.52	17.39	35.80
3	2.19	8.42	56.09	2.19	8.42	56.09	3.55	13.66	49.45

4	1.21	4.64	60.72	1.21	4.64	60.72	2.93	11.27	60.72
5	.98	3.79	64.51						
6	.88	3.37	67.88						
7	.71	2.72	70.60						
8	.67	2.59	73.19						
9	.65	2.48	75.67						
10	.61	2.35	78.02						
11	.56	2.16	80.18						
12	.52	2.02	82.20						
13	.51	1.98	84.18						
14	.48	1.84	86.02						
15	.45	1.75	87.77						
16	.41	1.57	89.34						
17	.38	1.46	90.80						
18	.37	1.42	92.22						
19	.32	1.22	93.44						
20	.31	1.18	94.62						
21	.29	1.10	95.73						
22	.28	1.08	96.81						
23	.23	.87	97.68						
24	.22	.85	98.53						
25	.20	.78	99.31						
26	.18	.69	100.00						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

4 boyutlu bu yapının varyansı açıklama yüzdesi %60.72 olarak elde edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumlardaki değişkenlik yaklaşık %61 oranında açıklanabilmektedir. Bu oran duyuşsal özelliği ölçmeyi amaçlayan bir ölçek açısından oldukça yüksek düzeydedir (Aiken, 1996; Sünbül, 2004).

Güvenirlige İlişkin Bulgular

Bir ölçüm aracının güvenilirliği farklı yöntem ve tekniklerle tespit edilebilmekle birlikte, likert tipi öleceklerin geliştirilmesinde en yaygın kullanılan içsel tutarlılık (internal consistency) yöntemidir. Çalışmamızda bu yöntemde hesaplanan Cronbach alpha güvenilirlik ölçütü kullanılmıştır. Tablo 11’de güvenirlige ilişkin sonuçlar görölmektedir.

Tablo 11. Madde-Toplam İstatistikleri (26 Madde)

Boyut	Madde	Mean	Corrected Item-Total Correlation
İhtiyaç hissetmeme ($\alpha=0.879$)	M16	2.62	.35
	M17	1.59	.60
	M18	1.95	.63
	M19	1.83	.76
	M20	1.73	.71
	M21	1.88	.69
	M22	1.58	.69
	M23	1.58	.63

	M25	2.19	.55
	M31	1.55	.61
Bilincinde olma ($\alpha=0.886$)	M4	4.32	.71
	M5	4.23	.65
	M6	4.42	.68
	M7	4.26	.68
	M12	4.16	.65
	M13	4.30	.71
	M14	4.45	.66
Hoşnut olma ($\alpha=0.859$)	M1	3.77	.78
	M2	4.23	.64
	M3	3.71	.72
	M8	3.57	.58
	M9	3.21	.67
Başarısız olma kaygısı ($\alpha=0.832$)	M27	2.80	.62
	M28	2.59	.65
	M29	2.53	.66
	M30	2.25	.70

Ölçeğin tamamına ilişkin güvenirlik katsayısı $\alpha=0.725$ olarak elde edilmiştir. Alt boyutlar açısından bakıldığında ölçeğin .83 ile .88 arasında değişen bir güvenirliğe sahip olduğu görülmüştür. Güvenirliği test etme sürecinde gerçekleştirilen madde analizlerine göre ölçekteki madde toplam korelasyonları 0.30'un üstündedir (bkz. Tablo 6). Bu değerlere göre ölçekteki tüm maddelerin olumlu tutuma sahip olanla olmayan bireyleri ayırt edici bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir. Aşağıda ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucu ortaya çıkan özet tablo görülmektedir.

Tablo 12. Boyutlara İlişkin Özet Tablo

Boyut	Açıklama	Maddeler	Faktör yük aralığı	Güvenirlik
1	İhtiyaç hissetmeme	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 31	0.450-0.724	0.879
2	Bilincinde olma	4, 5, 6, 7, 12, 13, 14	0.684-0.756	0.886
3	Hoşnut olma	1, 2, 3, 8, 9	0.597-0.778	0.859
4	Başarısız olma kaygısı	27, 28, 29, 30	0.662-0.829	0.832

Alt Problem 2: Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin Çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları ne düzeydedir?

Tablo 13. Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Puanlarının Betimsel Analizi

Soru Sayısı (K)	Minimum	Maximum	\bar{X}	S.S	\bar{X} / K	Değerlendirme Sonucu
İhtiyaç hissetmeme	10	46	18,49	7,944	1,849	Nadiren
Bilincinde olma	7	35	30,14	4,538	4,305	Her zaman

Hoşnut Olma	5	9	30	18,50	4,030	3,7	Çoğu Zaman
Başarısız olma kaygısı	4	5	25	10,18	3,880	2,54	Bazen

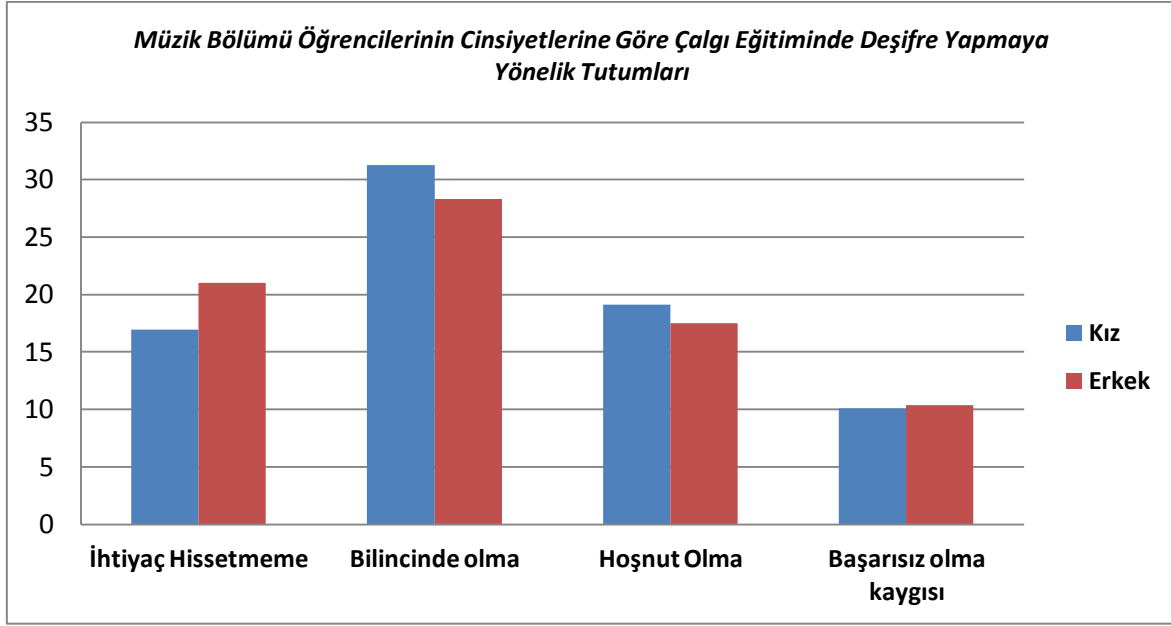
Tablo 13’de Müzik eğitimi anabilim dalındaki öğrencilerin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutum puan dağılımları görülmektedir. Analizlere göre “İhtiyaç hissetmeme” boyutunda ortalama 18,49; “Bilincinde olma” boyutunda 30,14; “Hoşnut olma” boyutunda 18,50 ve son olarak “Başarısız olma kaygısı” boyutunda ise öğrencilerin 10,18 puan ortalaması elde ettikleri görülmüştür. Alt ölçeklerde elde edilen puan ortalamaları ilgili boyuttaki soru sayısına bölünerek her bir boyutta ağırlıklı ortalama değeri hesaplanmıştır (\bar{X} / K). Öğrencilerin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumlarına bu değerler açısından bakıldığında Nadiren “İhtiyaç hissetmeme”; Her zaman “Bilincinde olma”; Çoğu zaman “hoşnut olma” ve son olarak Bazen “Başarısız olma kaygısı” taşıdıkları görülmüştür. Bu bulgulara göre ölçeğin ilk üç boyutunda öğrencilerin olumlu tutum sergiledikleri buna karşın son boyutunda ise kısmen olumsuz tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Alt Problem 3: Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin Çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 14. Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	-n-	\bar{X}	SS	T	p
İhtiyaç hissetmeme	Kız	167	16,93	6,90	4,221	,000
	Erkek	103	21,01	8,87		
Bilincinde olma	Kız	167	31,28	3,79	5,190	,000
	Erkek	103	28,29	5,03		
Hoşnut Olma	Kız	167	19,11	3,656	3,24	,000
	Erkek	103	17,50	4,412		
Başarısız olma kaygısı	Kız	167	10,07	3,755	0,59	,555
	Erkek	103	10,36	4,087		

Tablo 14’de müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin cinsiyetlerine göre çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutum puanları görülmektedir. Bağımsız t testi tekniğiyle gerçekleştirilen analizlere göre cinsiyet açısından “İhtiyaç hissetmeme” alt ölçeğinde 4,22 t değeri; “Bilincinde olma” alt ölçeğinde 5,19 t değeri; “Hoşnut olma” alt ölçeğinde 3,24 t değeri ve son olarak “Başarısız olma kaygısı” boyutunda ise 0,59 t değerleri hesaplanmıştır. Bu bulgulara göre tutum ölçeğinin ihtiyaç hissetmeme; bilincinde olma ve hoşnut olma boyutlarında anlamlı fark bulunmuştur. Grupların ortalamalarına bakıldığında “İhtiyaç hissetmeme” boyutunda erkek öğrencilerin buna karşın “bilincinde olma” ve “hoşnut olma” boyutlarında ise kız öğrencilerin daha yüksek ortalamalar aldığı görülmüştür. Ölçeğin son alt boyutunda “başarısız olma kaygısı” ise gruplar arasında anlamlı bir fark söz konusu değildir. Cinsiyete göre ortaya çıkan bulgular aşağıda grafikte gösterilmiştir.

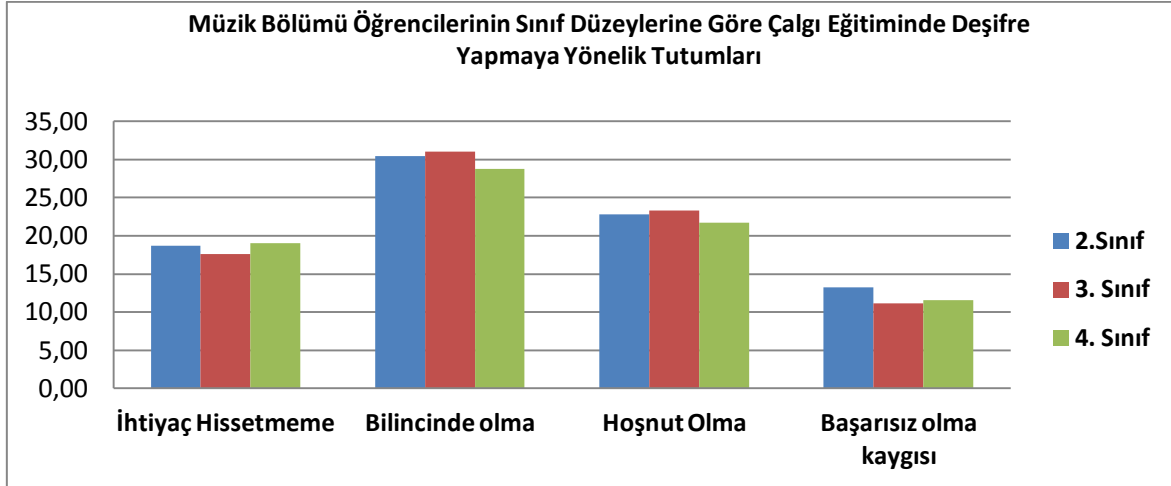

Alt Problem 4: Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 15. Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

	F	P	Tukey
İhtiyaç hissetmeme	,670	,513	
Bilincinde olma	5,379	,005	2-4; 3-4
Hoşnut Olma	1,71	,193	
Başarısız olma kaygısı	6,173	,002	2-3; 2-4

Tablo 15'te müzik bölümü öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre deşifre çalışmalarına yönelik tutum puanları üzerinde gerçekleştirilen Varyans Analizi sonuçları (F testi) görülmektedir. Tek yönlü ANOVA analizlerine göre tutum ölçeğinin ihtiyaç hissetmeme alt boyutunda 0,67 F değeri; bilincinde olma alt boyutunda 5,379 F değeri; Hoşnut olma boyutunda 1,71 F değeri ve başarısız olma kaygısında ise 6,173 F değerleri hesaplanmıştır. Bu bulgulara göre ölçeğin bilincinde olma ve başarısız olma kaygısı boyutlarında sınıf düzeylerine göre anlamlı farklar bulunmuştur. Farkın kaynağını ortaya koymak amacıyla grupların puan ortalamaları arasında Tukey testi analizleri yapılmıştır. Analizlere göre bilincinde olma alt ölçeğinde 2. Ve 3. Sınıftaki öğrenciler 4. Sınıftaki öğrencilerden daha olumlu tutumlara sahiptir. Başarısız olma kaygısı alt ölçeğinde ise 2. Sınıftaki öğrenciler 3. ve 4. Sınıftaki akranlarından daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Sonuçlar aşağıda grafikte gösterilmiştir.

Alt Problem 5: Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin çalgı türlerine göre deşifre yapmaya yönelik tutumları anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

Tablo 16. Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin Ana Çalgı Türlerine Göre Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Tutum Alt Ölçekler	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
İhtiyaç hissetmeme	Gruplar arası	729,70	9	81,078	1,298	,238
	Grup içi	16245,77	260	62,484		
	Toplam	16975,47	269			
Bilincinde olma	Gruplar arası	110,88	9	12,320	,590	,805
	Grup içi	5427,77	260	20,876		
	Toplam	5538,65	269			
Hoşnut Olma	Gruplar arası	254,94	9	28,327	1,790	,070
	Grup içi	4114,56	260	15,825		
	Toplam	4369,50	269			
Başarısız olma kaygısı	Gruplar arası	124,96	9	13,884	,920	,508
	Grup içi	3925,15	260	15,097		
	Toplam	4050,11	269			

Tablo 16'da müzik bölümü öğrencilerinin ana çalgı türlerine göre deşifre çalışmalarına yönelik tutum puanları üzerinde gerçekleştirilen Varyans Analizi sonuçları (F testi) görülmektedir. Analizlere göre tutum ölçeğinin ihtiyaç hissetmeme alt boyutunda 1,298 F değeri; bilincinde olma alt boyutunda 0,590 F değeri; Hoşnut olma boyutunda 1,790 F değeri ve başarısız olma kaygısında ise 0,92 F değerleri hesaplanmıştır. Bu bulgulara göre tutum ölçeğinin tüm boyutlarında hesaplanan F değerleri anlamlı bir farka sahip değildir. Öğrencilerin sahip oldukları ana çalgı türlerine göre deşifre çalışmalarına yönelik tutumları farklılık göstermemektedir.

SONUÇLAR

Müzik eğitiminde, öğrencilerin deşifre yapma becerileri ile performansları arasında yüksek bir ilişki vardır. Deşifre becerisine sahip çocukların, çalgı eğitiminde pratik ve kolayca çalabildiği, eserlere hızlı bir şekilde uyum sağlayabildiği, gerçekleştirdiği performansından zevk aldığı ve yüksek öğrenme isteğine sahip olduğu gözlemlenmiştir (Çilden, 2000; Penttinen ve Huovinen, 2011). Öğrencilerin çalgı eğitiminde deşifre yapma becerilerini etkileyen ve açıklayan en önemli değişkenlerden birisi bu sürece yönelik tutumlarıdır (Nolin, 1988). Eğitim psikologlarının ifade ettiği gibi, "Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir." (Akt. Kağıtçıbaşı, 2005:102). Duyuşsal özellikleri doğrudan gözleyemeyiz, ancak doğrudan gözlenemese de tutumlar bireyin duygu, düşünce ve davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir (Yağışan, Sünbül ve Yücalan, 2007). Bu nedenle, müzik eğitim-öğretim sürecinin çok yönlü geliştirilmesinde ve değerlendirilmesinde, bireyin tutumlarının bilinmesi ve ölçülmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, eğitim fakültelerinin müzik anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin "Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik" tutumlarının ölçülmesi amacıyla bir tutum ölçeği geliştirilmiş, denenmiş, uygulanmış, psikometrik özellikleri test edilmiş ve sonuçları öğrencilerin bazı değişkenleri açısından analiz edilmiştir.

Literatür taraması, uzman ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak 31 maddeden oluşan ön deneme formunun uygulanmasından sonra ölçek üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. KMO ve Barlet testlerinin yüksek ve anlamlı çıkması elde edilen veri setinin ve örneklemin geçerlik için faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermiştir. Açıklayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilen geçerlik testinde ölçeğin 26 maddeden oluşan dört boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Her bir boyutta toplanan maddelerin ortak özelliklerine ve uzman görüşlerine dayalı olarak ölçeğin alt ölçekleri "İhtiyaç hissetmeme", "Bilincinde olma", "Hoşnut Olma" ve "Başarısız olma kaygısı" olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin "İhtiyaç hissetmeme", ve "Başarısız olma kaygısı" boyutlarından elde edilen puanların yüksekliği olumsuz tutumu buna karşın "Bilincinde olma" ve "Hoşnut Olma" boyutlarından elde edilen puanların yüksekliği ise olumlu tutuma işaret etmektedir. Bu tutum ölçeğinin tümü ve alt boyutlarının güvenilirliğinin test edilmesinde Cronbach Alfa yönetimi kullanılmıştır. Analizlere göre ölçeğin ve alt boyutlarının .83 ile .88 arasında bir güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmüştür. Geçerlik ve güvenilirliği test edilen ölçeğin puanları müzik anabilim dalı öğrencilerinin cinsiyet ve sınıf düzeyleri ile çalgılarına göre analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrenciler bir bütün olarak ölçeğin "Bilincinde olma" ve "Hoşnut Olma" boyutlarında olumlu tutum taşıdıkları, "ihtiyaç hissetmeme" tutumlarının düşük düzeyde olduğu buna karşın kısmen "Başarısız Olma Kaygısı" taşıdıkları gözlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumlar analiz edildiğinde ölçeğin "ihtiyaç hissetmeme"; "bilincinde olma" ve "hoşnut olma" boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında "İhtiyaç hissetmeme" boyutunda erkek öğrencilerin buna karşın bilincinde olma ve hoşnut olma boyutlarında ise kız öğrencilerin daha yüksek ortalamalar aldığı görülmüştür. Sınıf düzeylerine göre yapılan analizlerde ise ölçeğin "bilincinde olma" ve "başarısız olma kaygısı" boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur. "Bilincinde olma" alt ölçeğinde 2. ve 3. Sınıftaki öğrenciler 4. Sınıftaki öğrencilerden daha olumlu tutumlara

sahiptir. Buna karşın “Başarısız olma kaygısı” alt ölçeğinde ise 2. Sınıftaki öğrenciler üst sınıflardaki öğrencilere kıyasla daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. 2. Sınıflardaki çocukların başarısız olma kaygısı yüksek düzeydedir. Son olarak araştırmada öğrencilerin çalgı türlerine göre deşifre yapmaya yönelik tutumları karşılaştırılmıştır. Analizlere göre öğrencilerin sahip oldukları ana çalgı türlerine göre deşifre çalışmalarına yönelik tutumları farklılık göstermemektedir.

Müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin çalgı eğitiminde deşifre yapmaya yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçek öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde geliştirilmesinde ilgililere objektif veriler sağlayacaktır. Müzik eğitiminde deşifre yapmaya yönelik ileride yapılacak araştırmalarda, sadece bilişsel ve psikomotor değil duyuşsal özelliklerin de incelenmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca bu ölçeğin kullanılmasıyla ülkemizde çalgı eğitimi veren konservatuvar ve müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki lisans ve lisansüstü eğitim programlarında deşifre yapmaya yönelik olumsuz tutumların belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına katkı sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

- Aiken L. R. (1996). Rating Scales and Checklists: Evaluating behavior, personality, and attitudes. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Bakıoğlu, Ç. ve Kurtuldu, M. K. (2015). Piyanoda Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, (ALEG), 1 (1), 33-39.
- Banton, L.J. (1995). The role of visual and auditory feedback during the sight-reading of music psychology of music.
- Canakay, E. U. (2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği Geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniv. Eğt. Fak. Denizli
- Çevik, D. B. (2011). Armoni Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 190, 7-24.
- Çilden, Ş.(2000). Yaylı Çalgı Eğitiminde Deşifre, *Filarmoni Sanat Dergisi*. Sayı:158 Ankara
- Çimen, G. (2001). Piyanoda Deşifre Öğretimine Yaklaşımlar. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 95.
- Dalkıran, E. (2011). Keman Eğitiminde Deşifre Becerisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 54-63.
- David Kim-Boyle. (2014) Visual Design of Real-Time Screen Scores. *Organised Sound*, 19(03), 286-294.
- Decker, T. W. (1992). *Piano teaching device and method*. New York: US 5107743
- Deniz Nart, S. (2010). Deşifre Şarkı Söyleme ve Koro Eğitimine Katkıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 134-142.
- Drai-Zerbib, V., T. Baccino, and E. Bigand. 2012. Sight-reading expertise: Cross-modality integration investigated using eye tracking. *Psychology of Music*, 40(2), 216–235.
- Gençaydın, Z. (1990). *Sanat eğitiminin düşünsel temelleri ortaöğretim kurumlarında resim-iş öğretimi ve sorunları*. Ankara: Şafak Matbaacılık

- Henry, M. L. (2011). The effect of pitch and rhythm difficulty on vocal sight-reading performance. *Journal of Research in Music Education*, 59(1), 72–84.
- Henry, M., & Demorest, S. M. (1994). Individual sight-singing achievement in successful choral Ensembles. *Applications of Research in Music Education*, 1-8.
- Kağıtçıbası, Ç. (2005). Yeni insan ve insanlar. stanbul: Evrim Basım Yayım.
- Kuo, Ming-Hui (2012). Strategies and Methods for Improving Sight-Reading. Kentucky University, Dissertations-Music.
- Lewis, M. B. (1996). *Teaching Sight-Reading*. http://www.marthabeth.com/teaching_sight_reading.html
- Lindsay Vickery. (2014) The Limitations of Representing Sound and Notation on Screen. *Organised Sound*, 19(3), 215-227.
- McPherson, G. E. 1994. Factors and abilities influencing sightreading skill in music. *Journal of Research in Music Education*, 42, (3) 217–231.
- Nolin, W.H. (1988). Patterns of attitudinal development in general music classes. *Update*, 1, 33-36
- Özmenteş, Gökmen (2006). Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1), 23-29.
- Öztopalan, Ezgi (2007). *İlköğretim Düzeyindeki özel Okulların 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik başarıları Arasındaki İlişki*. *İlköğretim Online*. 5(1), 23-29.
- Öztopalan, R.; Uçal E.C. (2016). Konservatuvarların orkestra derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Journal of International Social Research*, 9(42), 1275-1282.
- Parncutt, R. And McPherson, G. (2002). *The science and psychology of music performance: Creative strategies for teaching and learning*. Google Akademik Kitaplar. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=I5unYHW80csC&oi=fnd&pg=PR7&dq=the+teaching+music+sight+reading+&ots=x8HOcSjyn0&sig=V1ZdS0boUnWmtHKSC21Zx3rzL9w&redir_esc=y#v=onepage&q=sight%20reading&f=false
- Penttinen, Marjaana, and Erkki Huovinen.(2011). "The Early Development of Sight-Reading Skills in Adulthood: A Study of Eye Movements". *Journal of Research in Music Education*. 59, no. 2: 196-220.
- Pike, P. D., and Carter, R. (2010). Employing cognitive chunking techniques to enhance sightreading performance of undergraduate group-piano students. *International Journal of Music Education*, 28, (3) 231–246.
- Price, Harry E; Blanton, Frank; Regena Turner Parrish. (1998). Effects of two instructional methods on high school band students' sight-reading proficiency, music performance, and attitude. *Applications of Research in Music Education*, 17(1), 14-21.
- Smoliar, S.W., Waterworth, J.A. and Kellock, P.K. (1995). pianoFORTE: a system for piano education beyond notation literacy. MULTIMEDIA '95 Proceedings of the(third ACM international conference on Multimedia Pages 457-465.
- Sünbül, A. M. (2004). Düşünme stilleri ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 132, 25-42.

- Şen, Y. ve Şentürk, N. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal Of Turkish Education Sciences*, October, 167-187.
- Şendurur, Y. ve Barış, D. A. (2002). Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. G.Ü. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, (1) 165-174.
- Topoloğlu, O. ve Erden, E. (2012). Bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 31, 1-9.
- Tufan, E. & Güdek, B. (2008), Piyano dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 75–90
- Tufan, S. (2000). Piyano Eğitiminde Deşifre Çalışmaları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 101-104.
- Uçal, E. C. (2006). Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*. (26-28 Nisan 2006) Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Umuzdaş, S. (2012). Development of An Attitude Scale for Cello Lesson. *Elementary Education Online*, 11(2), 472-479.
- Yağışan, N.; Sünbül, A.M; Yücalan, Ö.B. (2007). Eğitim fakültesi, güzel sanatlar ve diğer bölüm öğrencilerinin benlik imgesi ve denetim odaklarının karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, (22) 243-262.
- Yalçinkaya , B. ve Eldemir, A. C., (2013). Bireysel Çalgı Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 29-36.
- Zhukov, K. (2006). Good sight-readers: Born or bred? Paper presented at the 7th Australasian Piano Pedagogy Conference, 12–16 July 2005, in Adelaide, Australia. Available at www.appca.com.au : Proceedings.

Ek-1

“Çalgı Eğitiminde Deşifre Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği

Alt Ölçek	No	İfadeler	(1) HİÇBİR ZAMAN	(2) NADİREN	(3) BAZEN	(4) ÇOĞU ZAMAN	(5) HER ZAMAN
HO	1.	Etüdü/eseri istekle deşifre ederim.	()	()	()	()	()
HO	2.	Etüdü/eseri deşifre etmek benim için önemlidir.	()	()	()	()	()
HO	3.	Etüdü/eseri deşifre etmekten keyif alırım.	()	()	()	()	()
HO	4.	Etüdü/ eseri deşifre çalma konusunda kendimi başarılı bulurum.	()	()	()	()	()
HO	5.	Etüdü/ eseri deşifre etmeyi sabırsızlıkla beklerim.	()	()	()	()	()
BO	6.	Etüdü/ eseri deşifre etmenin çalma becerilerimi geliştiren bir süreç olduğuna inanırım.	()	()	()	()	()
BO	7.	Etüdü/ eseri deşifre etmenin o etüdü/eseri yorumlama becerimi geliştirdiğine inanırım.	()	()	()	()	()
BO	8.	Etüdü/ eseri deşifre etmek mesleki açıdan önemli bir değere sahiptir.	()	()	()	()	()
BO	9.	Etüdü/eseri deşifre etmenin o etüdü/ eseri daha kısa zamanda öğrenmemde etkili olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
BO	10.	Etüdü/eseri deşifre ettikçe deşifre etmenin önemini daha iyi anlarım	()	()	()	()	()
BO	11.	Etüdü/eseri deşifre etmenin çoğu etüdü/eserin doğru çalınabilmesi için gerekli olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
BO	12.	Etüdü/eseri deşifre etmenin nota okuma hızımı arttırdığını düşünürüm.	()	()	()	()	()
İH	13.	Etüdü/eseri deşifre etmenin o etüdü/eseri daha iyi çalmama etki etmediğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
İH	14.	Etüdü/eseri deşifre etmenin gereksiz olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
İH	15.	Etüdü/eseri deşifre etmenin benim çalma yeteneğimi ortaya çıkaramadığını düşünürüm.	()	()	()	()	()
İH	16.	Etüdü/eseri deşifre etmek ilgimi çekmez.	()	()	()	()	()
İH	17.	Etüdü/eseri deşifre etmenin önümde bir engel olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
İH	18.	Etüdü/eseri deşifre etmek bana haz vermez.	()	()	()	()	()
İH	19.	Etüdü/eseri deşifre etmenin neden gerekli olduğunu anlamam.	()	()	()	()	()
İH	20.	Etüdü/ eseri deşifre etmenin müziksel gelişimimi destekleyen bir süreç olmadığını düşünürüm.	()	()	()	()	()
İH	21.	Etüdü/eseri deşifre etmek bana sıkıcı gelir.	()	()	()	()	()
İH	22.	Etüdü/eseri deşifre etmek zaman kaybidir.	()	()	()	()	()
BK	23.	Etütteki/ eserdeki ritmik karmaşıklık, o etüdü/eseri deşifre ederken başaramayacağım endişesini duymama neden olur.	()	()	()	()	()
BK	24.	Etütteki/ eserdeki diyez- bemol sayılarındaki çoğalma o etüdü/eseri deşifre ederken başaramayacağım endişesini duymama neden olur.	()	()	()	()	()
BK	25.	Etüdü/ eseri deşifre ederken detaylar arasında kaybolur ve o etüdü/ eserin tamamını güzel bir şekilde çalamadığımı düşünürüm	()	()	()	()	()
BK	26.	Etüdü/eseri deşifre ederken kendimi tükenmiş hissedirim	()	()	()	()	()

HO- Hoşnut Olma

İH-İhtiyaç Hissetmeme

BO-Bilincinde Olma

BK-Başarısız Olma Kaygısı